

The background features a grid of binary code (0s and 1s) in light green. Overlaid on this are several large, semi-transparent, colorful rays emanating from the left side, pointing towards the right. The rays are in shades of light blue, dark blue, green, orange, and red. On the right side, there is a faint line graph with two lines, one blue and one orange, showing an upward trend.

Аудармашының заңды статусы

Аударма және филология факультеті

Орындаған: 206,207,208,209 группалар

Тексерген: Жампейіс Құралай Мәйкенқызы

❖ Аудармашы өзіне жүктелген міндетті білуі тиіс. Баяндаманың, іскерлік келіссөздердің, кітаптың рейтингі тікелей аудармашының біліміне, жасаған жұмысына және жан дүниесінің ат салысып аударғанына байланысты.

❖ Ғылымнан басқа, ең бірінші лингвистикалық дайындығы, жалпы теориялық аударма білуі, жан жақтылығы, техникалық құрылымдардың мағынасын жеткізе білуі сонымен қатар, аудармашы тапқырлығымен, алғырлығымен, барлық қиындықтарды ақылға салып өзінің білімділігін көрсете білу керек.

❖ Оған қоса әртістік, юморлық сезімі, баяндамашыға айнала білуі, ақпаратты тыңдармандарға қиындықсыз жеткізе білуі керек.

- **Әр түрлі аудармалар зейінді қажет етеді. Ауызша аудармашы жинақы болуы керек, оның мақсаты толық ақпаратты қазір және осы жерде беруі керек. Оның сөздікке қарап мамандармен ақылдасуға мүмкіндігі жоқ.**
- **Аудармашы ылғи көпшілік ортасында болады және оған назар аударылады, сондықтан оған мәмлегер саясеткер сияқты этикетті сақтауы керек.**
- **Адамның түрі де келбетті болуы керек. Ресми стильде болуы қажет.**

❖ Аударылатын мәтіннің мазмұнын дұрыс аударып, шаршағанымызды көрсетпеуіміз қажет. Екі жақтың мүддесін түсінуге тырысып, айтылмаған нәрсені қоспау аудармашының міндеті.

❖ Жұмыста аудармашы өзін толықтай жұмысқа дайындау қажет. Біздің міндетіміз- өзіңіздің аударып жатқан жұмысыңызға қалыс қарамау керек. Психолог, социолог, физиономист болуымыз керек.

❖ Халықаралық конференцияларда аудармашыға оның аударғанына емес оның жеткізіп сөйлей білуіне назар аударады. Сөйлегенде анық және жағымды дауыспен сөйлеп, тыңдаушыларды қызықтыра білу міндетті.

- Аудармашы, жеке қызметіне қатысты кәсіпорын басшыларының қабылданған шешемдерімен танысуға құқылы.
- Лауазымдық міндеттерді орындау үшін кәсіпорынның бөлім басшыларынан және мамандардан қажетті ақпараттар мен керекті құжаттарды сұрауға құқығы бар.
- Шешім шығару үшін құрылымдық бөлім мамандарын жұмылдырып, тартуға (егер бұл құрылымдық бөлімде осы қағида қарастырылған жағдайда мүмкін, ал егер бұл қағида болмаса мекеме жетекшісінің рұқсатымен) міндетті.

– Аударма мәдениетаралық қатынастың маңызды құралы, өйткені, ол бір тілдік мәдениет айғағын екіншісіне таныстырушы орталық буын. Мәдени қарым-қатынасқа көп түскен, яғни өзге мәдени әлемнің когнитивті тәжірибесімен кеңінен таныс мәдениеттің тілінің аударуға бейім келетіндігі, соның нәтижесінде аударма ісінің үдере өрбитіндігі де белгілі жайлар.

Заң аудармалары тіл мен айтылудың стильіне арнайы талаптар қойылады, дұрыс таңдалған стиль-мазмұн және ой құрылымдарының шындығымен белгіленеді. Осыған байланысты заң құжаттарын сапалы және шынайы аудару үшін тек заң білімі ғана қажет емес, сондай-ақ арнайы заң тілін де иелену керек. Ал заң тілін толық меңгеру үшін ағылшын және қазақ тілінде заң терминдерін жетік білу қажет.

Шебер сөйлеу ережелері мен заңдылықтарын білу.

Сөйлеу принциптері

Мәдени білім деңгейі

Сөйлеу манерасы

Қатесіз сөйлеу

Клиент тілігін бірінші кезекке қою

Аудармашы алынған кез келген құпия ақпаратты жарияламауға міндетті!

- Жұмыс әдістері, клиенттердің тізімі, арнайы терминология, сауда құпиялары және өндіріс технологияларын қамтуы мүмкін.

Аудармашы алған құпия ақпаратты қауіпсіз сақтауды қамтамасыз етуге міндетті!

- Бөгде адамдардың қол жеткізуіне жол бермеуі қажет.
- Аударма аяқталғаннан кейін талап етуі бойынша жойылуы немесе қайтарылуы тиіс.

- Төрағалық етуші аудармашыға - оның сот жүргізіліп отырған тілді білмейтін адамдардың түсіндірмелерін, айғақтарын, мәлімдемелерін, ал бұл адамдарға іске қатысушы адамдар мен куәлардың түсіндірмелерінің, айғақтарының, мәлімдемелерінің, жария етілетін және істе бар құжаттардың, дыбыс жазбалардың, сарапшылар қорытындыларының, мамандар консультацияларының, сондай-ақ судья өкімдерінің, сот қаулылары мен шешімдерінің мазмұнын аудару міндетін түсіндіреді.

- Төрағалық етуші аудармашыға көрінеу дұрыс аударма жасамағаны үшін Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде көзделген жауапкершілік жөнінде ескертеді. Аудармашының бұл туралы қолхаты сот отырысының хаттамасына қоса тіркеледі. Аудармашы сотқа келуден немесе өз міндеттерін орындаудан жалтарған жағдайда оған әкімшілік құқық бұзушылық туралы зандарға сәйкес әкімшілік жаза белгіленуі мүмкін.

Аудармашының моральдық кодексі

**1. Аударма
сапасы**

**2. Бір тілді
аудармашы**

3. Құзыреттілік

**4. Аударма
барысы**